

**รากฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์
ทรงเป็นประมุขของไทย ศึกษากรณีคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ
ที่ 3/2562**

**The Fundamentals of Thailand's Democratic Regime
of Government with the King as Head of State:
A Case Study of Constitutional Court Ruling
No. 3/2562**

ดร.กิตติศักดิ์ หนูชัยแก้ว*

Dr. Kittisak Noochaikaew

วันที่ได้รับบทความ 29 เมษายน 2566; วันแก้ไขบทความ 19 กรกฎาคม 2566; วันตอบรับบทความ 19 กรกฎาคม 2566

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงหลักการพื้นฐานทางรัฐธรรมนูญอันเป็นรากฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขของไทยที่ปรากฏในคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 3/2562 อันมีความมุ่งหมายเพื่อสร้างองค์ความรู้ทางวิชาการให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

* น.ด. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (ทุนสนับสนุนการทำวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาเอกจากสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ), น.ม. (สาขากฎหมายมหาชน) สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (วิทยานิพนธ์ดีเด่น “รางวัลดี” ทุนสนับสนุนการทำวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโทจากสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ), ป.บัณฑิต (กฎหมายมหาชน) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ร.บ. (การเมืองการปกครอง) มหาวิทยาลัยรามคำแหง, น.บ. มหาวิทยาลัยรามคำแหง, อาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์ปรีดี พนมยงค์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

รากฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขของไทย
ศึกษากรณีคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 3/2562
The Fundamentals of Thailand's Democratic Regime of Government with the King as Head of State:
A Case Study of Constitutional Court Ruling No. 3/2562

ผลการศึกษาพบว่า รากฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขของไทยที่ปรากฏในคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 3/2562 ประกอบด้วยหลักการสำคัญสามประการ คือ *ประการแรก* การกำหนดอัตลักษณ์เฉพาะของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขของไทย *ประการที่สอง* หลักการพื้นฐานว่าด้วยสถาบันพระมหากษัตริย์ทรงดำรงอยู่เหนือและมีความเป็นกลางทางการเมือง ซึ่งมีได้หมายความว่าเพียงองค์พระมหากษัตริย์ให้รวมถึงพระบรมราชวงศ์ทรงอยู่ในสถานะดังกล่าวด้วย และ *ประการที่สาม* การวางบรรทัดฐานนิยามความหมายของคำว่า “ประเพณีการปกครองประเทศไทยในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข” ซึ่งอยู่ในสถานะที่เป็นการอุดช่องว่างในกรณีที่ไม่มียกบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญได้บัญญัติไว้ และถือเป็นหลักรัฐธรรมนูญทั่วไปหรือหลักการพื้นฐานของรัฐธรรมนูญไทยอีกด้วย

ข้อเสนอแนะการวิจัย ประเทศไทยเป็นประเทศที่ใช้รัฐธรรมนูญที่เป็นลายลักษณ์อักษร ดังนั้น ควรนำรากฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขของไทยที่ได้บัญญัติไว้เป็นลายลักษณ์อักษรจากคำวินิจฉัยฉบับนี้ไปบัญญัติไว้ให้ชัดเจนในบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ เพื่อให้เกิดความชัดเจนต่อการบังคับใช้รัฐธรรมนูญและเป็นไปตามเจตนารมณ์ของหลักการพื้นฐานการปกครองของไทย

คำสำคัญ: ศาลรัฐธรรมนูญ พระมหากษัตริย์ภายใต้รัฐธรรมนูญ ประมุขของรัฐ

Abstract

This article aims to investigate the fundamental constitutional principles of Thailand's democratic regime of government with the King as head of state as enunciated in Constitutional Court Ruling No. 3/2562 for the purpose of contributing to the comprehensiveness of academic knowledge on the subject.

According to the findings, the fundamentals of Thailand's democratic regime of government with the King as head of the state as found in Constitutional Court Rulings No. 3/2562 consist of three main principles: first, the principle of defining the unique identity of Thailand's democratic regime of government with the King as head of state; second, the fundamental principle that the Royal Institution remains above politics and is politically neutral, which applies not only to the King but also to members of the royal family; and third, the principle of setting norms with which to define the concept of "traditional governance of Thailand as a democratic regime of government with the King as head of state", which stands to fill the gaps in instances where there are no prescribed provision of the Constitution and is also considered to be a general constitutional principle and fundamental to the Thai Constitution.

The article recommends that as Thailand has a written constitution, the fundamentals of democratic governance with the King as head of state that are not prescribed in writing by Constitutional Court Ruling No. 3/2562 should be explicitly prescribed in the provisions of the Constitution for clarity in constitutional enforcement and in accordance with the intent of the fundamental principles of Thai governance.

Keywords: Constitutional Court, Constitutional Monarchy, Head of State

รากฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขของไทย
ศึกษากรณีคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 3/2562
The Fundamentals of Thailand's Democratic Regime of Government with the King as Head of State:
A Case Study of Constitutional Court Ruling No. 3/2562

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

กิตติศักดิ์ หนูชัยแก้ว, ‘การใช้จารีตประเพณีการปกครองในระบอบประชาธิปไตยตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ ศึกษากรณีการเข้าสู่ตำแหน่งนายกรัฐมนตรี’ (วิทยานิพนธ์ นิติศาสตรมหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ 2560).

คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 3/2562.

บวรศักดิ์ อุวรรณโณ, *กฎหมายมหาชน เล่ม 2 การแบ่งแยกกฎหมายมหาชน-เอกชนและการพัฒนาการกฎหมายมหาชนในประเทศไทย* (พิมพ์ครั้งที่ 5, สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2550).

บุญศรี มีวงศ์อุโฆษ, *กฎหมายรัฐธรรมนูญ* (พิมพ์ครั้งที่ 10, โครงการตำราและเอกสารประกอบการสอน คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2563).

ประกาศสถาบันพระมหากษัตริย์ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 136 ตอนพิเศษ 37 ง).

วิชญ์ เกรื่องาม, *กฎหมายรัฐธรรมนูญ* (สำนักพิมพ์นิติบรรณการ 2530).

ภาษาอังกฤษ

Al-Monitor Staff, ‘Bahrain appoints crown prince as new prime minister’ (Al-Monitor, 12 November 2020) <<https://www.al-monitor.com/originals/2020/11/bahrain-prime-minister-sheikh-salman-bin-hamad-al-khalifa.html>> สืบค้นเมื่อ 10 สิงหาคม 2565.

Alfred Stepan, Juan J. Linz and Juli F. Minoves, ‘Democratic Parliamentary Monarchies’ (2014) 2 Journal of Democracy 35.

Andrew Mills, ‘Qatar’s emir names top diplomat as premier, reappoints energy and finance ministers’ (Reuters, 7 March 2023) <<https://www.reuters.com/world/middle-east/qatars-emir-names-new-pm-reappoints-energy-finance-ministers-cabinet-reshuffle-2023-03-07/>> สืบค้นเมื่อวันที่ 12 มีนาคม 2566.

The Constitution of the Kingdom of Bahrain (Issued in 2002) and its amendments <<https://www.nihr.org.bh/en/MediaHandler/GenericHandler/documents/download/1%20Constitution%20of%20the%20Kingdom%20of%20Bahrain.pdf>> สืบค้นเมื่อ 10 สิงหาคม 2565.

The Constitution of Qatar <<https://www.gco.gov.qa/wp-content/uploads/2016/09/GCO-Constitution-English.pdf>> สืบค้นเมื่อ 12 มีนาคม 2566.